

The Center for Research Libraries scans to provide digital delivery of its holdings. In some cases problems with the quality of the original document or microfilm reproduction may result in a lower quality scan, but it will be legible. In some cases pages may be damaged or missing. Files include OCR (machine searchable text) when the quality of the scan and the language or format of the text allows.

If preferred, you may request a loan by contacting Center for Research Libraries through your Interlibrary Loan Office.

Rights and usage

Materials digitized by the Center for Research Libraries are intended for the personal educational and research use of students, scholars, and other researchers of the CRL member community. Copyrighted images and texts are not to be reproduced, displayed, distributed, broadcast, or downloaded for other purposes without the expressed, written permission of the Center for Research Libraries.

© Center for Research Libraries

Scan Date: October 19, 2007

Identifier: s-k-000002-n16

صاحب امتیاز و مدیر مسئول

ضیا کولہ آلپ

پیل - ۱ جانی - ۱۶

نسخہ ۱۰ فروردین

کوک و مجموعہ

ادارہ خانہ سی

دیوبند

حکومت دائرہ سندھ

ولایت مطبہ سی

کلترافیا دیوبند

لوچرہ مجموعہ

آب و نثر آراء

سنہ کی : : : :

آئی ایچ : : : :

خبر نامہ

مفتدہ برچیتار علمی ، ادبی ، سیاسی ، اقتصادی مجموعہ در

۱۸ ایلول سنہ ۳۳۸

بازار ایتسی

۲۶ محرم سنہ ۳۴۱

صاحبہ :

تکامل مفکورہ سی

اطرافندہ دونورہ دکھیندک برنگہ نظوم

شمسیہ وجودہ کثیرہ دکھیندک برمشترک مفکورہ

یاخود مشترکہ پیشک دکھیندک ؟

مل مفکورہ سنہ بوقتک ، مل پیشکتر عفا

اہل بلدن اول ، بز شعورلو بر مقصدک

ملت ، مشترک دونورہ ، مشترک

مفکورہ لری ، بالخاصہ مشترکہ میناہر اطرافندہ

طوپلانز مقساد بر زمرہ در ، هر فرد ،

کندی هوری اطرافندہ دونق آیری بر عالم

اولہینہ حالہ ، بکری مہلیون لردی کندی

شبهه منزه که ظایر اوزمان بر سر ای واردی .
 برده اونک رعباری واردی . هنوز ملی
 بر شعور دن عروم اولان ملت ، اونک
 رعباسی اولدینی کی ، وطن ده اونک مالکانه بیدی .
 بز حقی بر ملت کی پشامنه آنجق
 ملی میثاقنک دوغمه بیه باشلاقی . ذاتا بش
 اولن شه دن بری کجهک آرا شده بایر مکه چالیشان
 ملی مفکوره منک رومی و سیاسی بر قیمت
 آلمی ده ملی میثاقنک دوغمه بیه باشلادی .
 او حالده ، ملی میثاقنک فیضی نمره سی
 بالکن یونان اوردوسی مغلوب ایدره ک مقدس
 یوردن عروم کورمه . متخصی کورمه ملی ز .
 ملی منزه ای و حدانی شعور سز طبقه سندن
 یوکشانه ک شه ور لو طایفه نه چقار اولان اوکا
 سادات و حاکمیت شه ک المذات کدینده اولدینی
 آکلا نوده بیه ملی میثاقنک دگر ؟ منزه
 بوالاهی مشه ایله ماضی سی و استقبال واضح
 بر صورتده کورمه باشلاقدن سوکر ادکه
 آرتق قدراتی دوغور دن دوغور به کدینی
 تمثیل ایتمن ، هیچ بر قونه تفویض ایتمه برک
 کدینی کدینی المذات ادار ایتمن ال ک بویک
 بر قویضه کورمه باشلادی و آرتق بین المذا
 منزه بجهتده سببی و شده . واصل اولمش
 شعور سی بر جهت طایفه کورمه حقی ایتمه ق
 پشامنه ایتمی .

شبهه منزه ، ملی میثاقنک داره سنده بر
 صلح پایه جز : بویک ، حتی اک بدین
 اولانلرک بیه شبهه منزه قلمادی . فقط ،
 ملی میثاقنک داره سنده صاح یادندن سوکرا ،
 بز یته اسکیمی کی میثاقنک ملی منزه ؟
 طایفه سنا واصل اولان بر میثاقنک آرتق حیالده
 بر روی قلامش دیکدر . ملی میثاقنک
 سایه سنده داها یکی نایب اولمه باشلا دینم
 و هنوز عامیله اولغون بر حاله کتیر مدیکر
 ملی شخصیت مزه آرتق و لاهی ایتمه کورمه ؟
 یکدن ملی شعور منزه ، ملی وجدان منزه
 طایفه ایتمه کورمه ؟

شبهه منزه بویک ملی روحنک حومی
 بومقدس پشامنه . همچو ملت ، آدی
 ویردیکر اجتماعی سنا کورمه اک واضح
 شخصیتی ، بویک میثاقنک سوپلو و جانی
 منظومه سنده کوریه روز حقی منزه دور .
 تشریحی ، قضی ، اجرائی بوزن فونکرس
 اولدن نبعان ایلمیور . نظر منزه ، حاکمیت ،
 سلطنت ، ولایت عامه کی قدرت لریله اونک
 کورمه لره ن باشقه برشی دگر زرا ،
 مللک بوزن اولدی بویک پشامنه بویک
 ایتمن . بر اینده سنا ، بویک منزه شیراز من .
 اجتماعی سنا کورمه کورنی بویک اولدیکر ؟
 بز بوزن سوکرا اولغون حاصل پشامنه بویک ؟

شبهی ، ملی میثاقز ، آمیله ، تحقق امتکله ،
 آرقق مانگه شنگ چماناری ، مشرک تعهدلری
 قلم حاتم ؟ جمله حکومت آر سنده اجنامی بر
 مفاواه اولو غلبه قسم ؟ آرقق مشرک بر عهد و پیمانله
 بوقارار زنگین اولان فیضارندن محرومی
 پاشاه جفر ، بنجه ، خایر ، ملی میثاقز ، بالکتر خارجی
 تمامیتزی ، بالکتر خارجی استقلالزی تأمی
 ایند عسکری بر میثاقدی . مانگه خارجی
 حدود اینی ، خارجی امنیت و تمامیتی تأمین
 چا پاشاه خارجیا - سیاه بر چندی .
 و ، دیگر ، پیمانله هپسندن مقدم اوله بار ،
 هیچ زمان کافی هکدر ، ار بوندن سوکرا
 قات مربع رسدورنده مانگه داخل
 حیاتی انتکساف ایتمه حکمه ، خارجی
 استقلالز بکدن - کتله اوغرایه یار ،
 بکدن نه کله دوشه یلیر . او حالده ،
 استقلال مفکوره می تمامله تحقق اشدکن
 سوکرا ، بز آراماسق بیله ، یکی بر مفکوره
 کندیا بکندن انقلاق ایله ، جکدر . بویکی
 مفکوره ، تکامل مفکوره سیدر . حضرت
 پیغمبر ، اسلام دولنگه استقلالنی تأمین
 ایند بر مظفر بکندن هودت ایتدی بی براده
 و جهار افرندن جهاد ابره دونیوروز ،
 بوورم شدی . شیبدی زده عینی جالده یز .
 استقلال مجاهده می جهار افرمزدی .

اولی بترینجه جهاد اکبر من اولان تکامل
 مجاهده سینه پاشاه جفر . فقط و بجز جهم
 چوق اولزون سوره جکدر . دینکده دریا
 ملی بر میثاقز موجود اوله هکدر .

ضیا کونک آلب

تورک دولنگه تکامل

۹۳

ایباخانلق

ایباخان ، خاقان الخوافین == خاقان
 خاقان دیکدر . ایباخان (ایباک خان)
 عنوانی ده و بر باروی . ایباخانک تشکیمده کی
 سبی ده جزائی وضعیده و اولو یارز .
 تورکله ک مانچوریدن مجارستانه قادار .
 یاشادقاری کیشی تورانی قطعه می ، صوملی
 بر ضبط و بریطه محتاجدی . زرا ، ویران
 چین - بزانس تجارت بولی کجدی کی ؛
 و قطعه پاشایان قومارک اکثر سبی تورک
 صرفه نمسوددی و اولو کله ری برندن ایران
 داخل ، ایرماقر . در کرده بوددی ، و شرایط
 داخنده ، دینک اساسی صلح جلیک و رشده جلیک
 اولان بر حرق ، الینه ساج و دوات دار سنی بالکتر
 ابل و خاقانلق احساندن عبارت بیر اقامازدی .
 و صلح جلیک ، و توفیق تورکری احتوا ایند

بویوک تورک دولتی وجوده کتیرک لادار
 ایلرک تک مجوریتدهدی . نارضک تاراقلق
 دورلرده حکیملرک ، ماساجتارک ، ساقارک
 بیامی رابطری ایجه یلمبورز ، فقط
 لارضک آبدیاق دورده ، ابتداهبوطغ-نول
 بوتون خانلقلری ، بوتون اوروقلری ، بوتون
 ایلری ، بوتون بیلری رشیدبرهنگ بر
 ایضاق وجوده کتیردیار ، سوکرا ،
 ایضاق بوتورک-الندق چیقارقی قاتار
 اوروغنه، فسوپ آوارله کیدی . آوارلوق
 کولک تورکلره ، اونلردک اوخوزله ،
 اوخوزلردده (هالاز) دلی فرغزلرکیدی .
 داما سوکرالی خطیلره ، لئون خانلره ،
 جنکیزخان مغرلریته ، اک سوکرا تیمورلرک
 تورکلریته انتقال ایلدی .
 ایضاقان وجوده کتیرن (قولولایل)
 (کوک) خوان وریلیدی : کوک تورکلر ،
 کوک مغولر کی . محمود کاشغری به کوره
 کاشغر خانانلرک سنجانی ارخوان اولدی
 کی هانایلردده ، پامک ایرانی قزلبدی .
 سالوک ایضاقانک سنجانی قزلب دکل ،
 کوکرنکندهدی وچک کتیریل سنجاق خانانلرک
 هلامی اولدی کی ، کوک سنجاقده ایضاقانک
 برتالیدی .
 ایضاق میندهکی خانلرله مناسبتی

باباک اوخوزلی آرانندهکی ، نایب کیدی .
 ایضاق ، خانانلری اولادله قبول ایلدک
 اونلره بر آد وریلیدی ، جنکیز خان
 کاشغر خانلرله ایلیک تورکلر ، نایب خانلر
 (یراق) ، عنوانلری ویرمشدی ،
 خانلر ، بیلرلرک بیلورک معنوی
 بیلری حکمنده بیلر ، بیلورده ، نودونلرک
 معنوی بیلری ایلر . دیلک حکمدارلر
 آراننده پدرا برسله مراتب موجوددی ،
 کوک تورکلرله ، ایضاق (ایلرله) یاخود
 (ایلر) خاتونه (ایلرک) عنوانلری
 وریلیدی . برنجیلک مناسبتی (دوانی یا شانای) ،
 ایکنجه مناسبتی (دوانی یان) در .
 هبوطغ تورک ایضاق چین امپراطورینه
 شوصورک نامه یازلیدی : « کوکله برک
 دوغوردینی ، کونشک آلیک نمنه چیه زدی
 بویوک تورک حکمداری چین امپراطورینه
 احترامه عرض ایلدک . . . . .
 ایضاق وقاتنده پایلان بویوک بوغ =
 ماتم و مراتبه ، بوتون خانلر ، یا بالذات
 یاخود مرخصار کوندرک اشتراک ایلرلیدی ،
 « و قاتانه بر (مازق = معبد) پایلر ، برده (منکو
 طاش) دیکلیر ، اوزرینه نهر اقلری ، یازیلیدی .
 دوست خانلردق زبسی بوغ ، ریاست اچمک
 اوزره (باباک) احباب ایلدی ، مراتب

کان (سیپتجیلر = آغلاچیلر) ایل
 اوراده هون آدینی آدلیر .
 ایلمخانلق آوارله کچنجه ، هرایی
 آواراق اداسنده هولوغنه باشلاپلر .
 مثلا کوک تورکلر طرفندن ، اوراه انهردی
 چیقاریلان (آق نه = فالاج) تورکاری ده
 اورویله کچکارنده آواراق اداسنده
 بولونپلر وحتمدارلرینه ، وارخونی =
 آوار خانی ، عنوانی ووردیلر . سوکراری
 ایلمخانلق کوک تورکلره کچنجه ، ونام بوتون
 توران ایلرینه هموی عنوانی اولدی اوزمانه
 هرده کی ایلر (تودک بکزه پن) مناسنه
 تورکس و تورکن آدینی آدلیرلر ایلمخانلق
 اوغوزله کچندن سوکرا کن جنک زخان
 نسینی اوغوزله وقایره ربط استی ،
 دها سوکرا ، ایلمخانلق مغولره انتقال
 ادبسه . تورکلرده مغول دینجه باشلاپلر .
 مثلا هندستانده کی (بوبوک مغولر) خالص
 تورکدنیلر ، مغولله هر قوهیج رعلاقلری
 بوقدی ، ونکله ربار تاریخده بوبوک مغول
 آدینی آدلیر . اوخالده ، ایلرک و سوب
 اولدقلری قوملری و اوروقلری قیپنده
 سوکدرجهده احتیاط اقلیدر ، ظاهری
 اسمله ، سیاسی عنوانله باقامایدیر .
 ایلمخانلقده منشایی اولان خانقلنه اسمده

کان (سیپتجیلر = آغلاچیلر) ایل
 (بوغچیلر = تزه چیلر) و حه ایدرلردی اور خون
 نقابه سنده چین دولتنده ، فرغیزلردن ،
 نور کشارده الخ مرخصلر کدیگی کور یوروز .
 تورکس مرخصلرکده عنوانلری (اوغوز
 نمایی) ایل (ماقراج نمایی) در . فرغیز
 خانقلده بر بوغده بالبال اولدینی
 کور یوروز .
 خانقلک ، خانقلک سرای چادرلرینه
 (اوردو) نامی وریلیردی .
 ایلمخانق اوتانی آلتونن اولدینی
 ایچین بنضاده آلتون خانلرده و باقو خان
 سلاه سنده اولدینی کی آلتون اوردو آدینی
 آیردی . خانقللق ایسه اژدرهانی
 دولنده اولدینی کی (آق اوردو)
 آدینی آیردی . ایلمخانقلک های مختلف (اوردو کند)
 نامی وریلیردی . مع مافیله ، بوتی عنوانلری
 خانقلرده تخلید ابتد کلر فن اکثر با ایکی نمودج
 آراسنده مشترک بییدر .
 جامع التواریخه کوره ایلمخانلق هانکی
 ایله ، هانکی اوردوله ایسه ، بوتون دیکر
 اوروقلره ایله کندیلرکده اوجسندن
 اولدقلرینی ادما ایدرلردی ، هیوق نورک
 ایلمخانلق دورنده هر قوم کندینی (هون
 = قون) سایلردی . مثلا اورویله

اقمکه ربار ، قوزو تياك مرآتت نه تا بدي .
 بناه عليه ، رابعر اطورنه بگزه مردی ،
 منشاذه دلوانی ده موقرانی - خاق
 حكومتی مادتنی عامه قات ایتمشی .

ضیا کوله آلب

اصول و محتاطه

وئجه لر

فراضت حده بوکاه یازیل وئجه لر ،
 دیلدور ، بزه ، وئجه نك مناعنده یازیلای
 قیدی بولوتیبی ایچین ، بالکر وئجه دءكده
 کایدور .

ناریجی شهادت نك اك جوق اولای
 وزه اك ای مطومات ورنه وئجه در ،
 دوز ، قل اولاناز و قملوز اوزاققلری
 صیرایله ، بولری سکر صغه آیردی .

(۱) و قه نك مواجهه سنده یازیلای
 ژورنالر ، ضبط وراققلری ، راپورلر ،
 مضطلر ، امرنامه لر و سائر در .
 (۲) و قه ذی سرك هر کون بازده قری
 وقایع دفترلی .

(۳) خزنه لر و مجموعهلر .
 (۴) بعضی آداملرک ککلی حیاتلرینه
 اشتراک ایجکلری و ققلره ، مناسبتده بولوندفقرلی

مماصلر لانه ذار یازیلقلری خطرات دفترلی . .
 (۵) و نك ، بالکر ، کدی حیاتی
 کل زمانك موتوف و قملرینی حکایه ایمن
 تاریخ کتابلری .

(۶) بالکر کندیمندن بر ایکی عصر
 اولری زمانلری حکایه ایمن تاریخ کتابلری
 (۷) و قملرک واقع اولدینی زمانلر
 یک جوق سوکرا ، بالکر غنقلره استناد
 یازیلش روایتلر .

(۸) ای وئجه لره استناد ، کچمش
 وقملری طویلابوب حکایه ایمن اقتطافنامه لر
 بوانصیف ، مکدی بر تصنیف اولقون
 اوزالدر . مع نافی ، مورخک الیه کچمش
 هر هانکی بر مکتوبه حننه ، یا حنی ایله
 اهمام ، اونک مؤثوقیتله عامیته امنیت
 حاصل الیه یلمکدر .

برمکتوبه نك مؤثوقیتی ایکی نوع
 اماره لوله تمین ایدر . داخلی المنشأ اولای
 رنجی نوع اطلاع لر شونلدر :

(۱) یازاق کچمشه نك اسلوبی ، واقعلری
 نقل اندون علاوه ایتمکی تأملر :
 برصنئکار ، روزر ، بر سردار ، نعیق
 صورتده دره قور ، نعیق صورتده
 دوباره نده حقی صورتده یازار .

(۲) وئجه بران اوزونجه ایسه .

مجموعی طور و اداسی از الهامت و حکم کرده که
آز یا خود چوقی و جدت .

(۳) وثیفه ک حکایه اشبکی و غمزه لره ،
او نونک یاز یادینی دورده و انج اولدینی
چیلدبکوز دیگر و غمزه لره تطابق .

بر وثیفه بر ساخته کارک اثری اولدینی زمان
اثری یار غنم تطابق ، مثلا سو کرادن و قوه کلن
واقعه لره هر هائی بر نلمیج ، وثیفه ک
ساخته لکنی میدان چبقاریر .

چاری المثنای اولان ایکنجی نوع
امار لره ، الامکی و مکتوبه به مامصر باخود
آز بر زمان مؤخر اولان ساز ازلردن چبقاریر .
بر وثیفه ک تکماتی ، اونک نسخه اصلیه

با خود رفویه اولدینه کوره قولایچه
تعمین ایله یلیر . الده موجود
اولان وثیفه ، نسخه اصلیه ایسه . هیچ
تغیره او هر ایدینه است حاصل ایتمک

ایچین ، اونک شکلی و حیواناتی دونه
ممانه ایتمک کامیدر . فقط الده بولوان
وثیفه رفوییه به عبارتسه بونک حقدنه آتیق
بر چوقی مقابسه لره و چوقی فرضیه لره

مراجعت ایتمک طرفیه لره که حی بر صورته
ایمانت موجبالی بر فخر حاصله ایله یلیر .
ذاتاً ، بر مننک موثوفینی آقلمن ایچین
مراجعت ایلیان بر تون و اطلر ، اونک

تمامیتی میدان چبقارمق ایچینه تطبیق

ایله یلیر . فی الواقع حذف لره ، علاوه لره
او هر امش اولان یریق آتیق فسما موثوق
اوله یلیر . بو صورتله آریستونک متنبرنک
نه درجه موثوق اولدینی سویله مک بک

کوچدر ، چونکه ، نسخه اصلیه سو کرادن
نه کی تغیر لره دوچار اولدینی تعیین ایتمک
قایت مشکدر .

متنبرک موثوقیه تمامیتی اثبات
ایلدی کدن سوکرا ، اونک مدلولی قایت
دو خرو آنلامق قایلر . بونک ایچینه ده ،
متنبرک یاز بسنی ولسانی بیدک اقتضا ایدر .

هیرو غایف یاریسه یاز بلیش کتاب لره ،
شامپولون طرفندن مفتاحی کشف
ایلدیجه به قادر اوقونه مادی - اور خون
نتیجه سنده ، فوداتو پیلیه کده . دده

فورنود کتایده و اراسکی تورک
ا ز لردن ک ک لره ک بچوقی ، بو کونی
مقالردن بوس بوتون باشقه معناره
دلالت ایدر لری . مثلا (اوردو)

کاسی ، (سرای چادری) معنایه بدی
بر کاتک اسی معانی بیامز سه لره ،
(آلتون اوردو) ، (اوردو کد) کی
ک لره ک نه ده اولدینی ایچ آنلابه یاز .
فوقه دو قولان ، متعدد تغیری ری برله

ایصال اجدیکی تقدیرده عامیله بوئن وعبث
 قایلر . مؤلفلرک نه یازدقلمی بیلمک بزه
 کافی کاز . بزاونلرک یازدقلمی شهلرک
 دوغرو اولوب اولمادیقنده آگاه اولق بسترز .
 وبوقا آگاه اوله بیلمک ایچینده . بولار بده
 شهادت بخت ابدکن بیان ایتدیکن کی .
 عینی زمانده هم وثیقنک نقل ایتدیکی
 واقعلری تفهید اتمک . همده وثیقنک منبی
 اولاق مؤانی تفهید ایلمک لازمدر .

ضیا قوله آلب

اصطلاح حینسی :

رایکی سوز

برسانک عصریشمه سی ، عصرینه فاد
 بوتون علمی ، فنی ، فلسفی اصطلاحلره
 مالک اولمسیه قایلدر . یکی تورکجه نیک
 ظهورندلری ، برچوق فلسفی و علمی
 اصطلاحلرک ابداعیه لسانق زنگنه شمه
 باشلادی . فقط ، هنوز اصطلاحجه برچوق
 ادبیکر زوار . بوجیفده بوقصائلری
 قسماً آگاه چالیشه خنز .

۱ - فکریات و تئورومات

فرانسه جه اده قولوزی ، گلمنک ایکی
 نظامی وار : فکرلر علمی ، منکوره لر علمی .
 بوکلپی ابتدا قوللانق ده سنوت

مقابله ایتدکن واونلرک ایچنده کی کلرک
 سنالری اوزمانه قدار یایادیقندن چوق
 این بر سورنده واضحلشدیره کدن سوکرادرک
 اسک غولوارک ، مؤسسلرین وقئودالزیمک
 منشایی یکی برانکشافه مظهر ایتدی .
 متلرک شرح و تفسیری حقلده کی بولدیقلر
 برطاقم خصوصی علملرک دوغومنه باعث
 اولدی . ناربعی منبرلرک تفهیدینی کیتدیجه
 واما امنقل قبلاق بونخوصی علملر .
 شوغلدر .

کوفیات : اسک یازیلرک تدقیق
 برانیات : اسک براتلرک و فرمانلرک تدقیق
 لوحیات : کتابلرک تدقیق .
 کتابیات : مهرلرک .
 طنزانیات : آرمه لرک .
 مسکوکات : بارالرک .
 عتیقیات : آده لرک .

الح

اوروداده وثیقعلری طویللق ، منشالری
 بولق و بختلری تقدیر ایده بیلمک ایچین
 خصوصی دارالندیققلر یایلمشدر . مستقبل
 مورخلر بورالرده بوج ایشلره آیشیرلر .
 برویقنک قیمت وولایتی میدانه جبقاره ق .
 دلیل اولدینی واقعلرک دوغرو بر سورنده
 میانمی دیکدر : بولار بده صایدیقمز
 سی طرز لری ، نتیجهده تئورینی بوجده

کتاب لریدن قره دکنم قادر بر لره ده بنه بونلردن
 یکریمی اوج قرالنی و آلتنی قادر مستقل
 دینیبی سایور و ایرلی اوقالی بوجمنار
 ایچنده اوزمانه قادر ایشیدن اسمار
 دو یولور . بونر عضوی رابطلرینی ،
 امپراطورلق دورنده اولدینی ی . محافظه
 ایدیورلر و آرالردن کی دائمی موقوفه رغماً
 همومخی و مشترک بردوشان فارسینده
 رفوماندا آلتنه نك چایق طوبلاه
 پیاورلر و اوزمان دیدی قودباری ده
 اونوتیور پیورلردی جمله مو چایک کی سرت
 بقهلی برز عسکر کلهسی اولان بوجمنار
 افرادی مد بچاک نایه ند اولدنجه نك کدیله .
 بچمناری بر اولان بوجکوملره بوجمنار
 ایچنده ایباخاناق ایچین اورتیه آیامش
 وقومشورلرینی نایبیت و اطاعتلری آلتنه
 آلر ق کفدینه کفشجه بونغوز ساحهسی
 ایتمش اولانلر ده اکسک دکلدی . آتیق
 بوره که مویانغوی برقراللق نیکل اید . بله جک
 درجهده اوزون برزمان سورمزدی .
 فراتک اوتنه ند . قوم موقوم غی لن و شاله
 همیدن قومش اولان موشورلر و صورتله
 بوومنی خارندن ایدی که الاطبه طرفردی کی
 مندورلی [۲] ده لای آلتنه ایدن

بایلی ضبط ایدرجک و (آقاند - سومیر قالی)
 عنوانی آله حق قادر قدرتلی بر حکمدار
 اولدینی حاده سلطنتک صوک کونلرده
 آثوریه داخالی اختلاللر ایچنده بو وارلامش
 و کندی بی ده اختلاللر طرفند اولدیرلمشدی .
 بونک اوغرلری آراستنه نخت قاضی
 ایچین آچیلان و آتی ییل قادر اوزایان
 داخالی حرب آثوریه بی بوسلمش اولدینی
 مومدن بر آتند ووشورمش و حتی بوسیراده
 کدانیه دواتی آثوریه قارشى فائی بطور
 کوسترکه ییله باشلامشدی .
 آثوریه ک بوضیف کونلری قومو قونلر
 کندیلرینی طوبلا مکرینه و نامی [یعنی بطمان]
 صوبنه قدر طائب ایستگاری لرلی تکرار
 اله کچرملرینه فرصت وردی . آرتق
 بو رالردن کی . مهاجر مستعمر لریدن آثوریلر
 ایچین خیر قالمشدی .
 قوموق ایذک داهای طایفه باشلادینی
 شوزمانده هجمنار ، اسکی سلطانل کونلردن
 کورنور بر ازیله قلمیه حق درجهده کورچوک
 و رقیب حکومتلره داهاجوق ایرلمش
 بزلدورلر قارغوشده کی غلطی قرائدن
 باشقه آماطولی ایچده بو ندرده ها . آیم باشقه
 مستقل بر حکومت ، سر بخت برقیله یه ،
 مر آزاد برجهته تصادف اولونیور . فرامش

[۲] . الاطبه اسمی بوجبه یکت ایدن
 آلتشدر

صوكر اخطى حكومتنه خلف اولئق سوداسنه قابلمنر و قومونلرله اياخانلق مسابقه بئسنه كيريشكندى .

موبا بئش نجه نجه قوموق ايلئق م ۱۹۷۰ - نجه نجه طوعرى موشقورلك شئقلى رجم ننه مروض خالديلر وفاقق قوتلر اولئغه نومونلر بزمندت ايچين خاكيتلرئق قانئ اتدئلر . قانئ موشقورلر بوقلرئ دجله ووقاى بائخ حوضلرئده رلئديار وئزئ وپوزورزئ نواسئسئده انه كچرئدئكه بئلر مئشمئرئقئندئ (هوقئلر) ك حساب وئقئنه نوره بوزمانده اقورئه قرائلئ مئئئده (اوردا ئئ) واونئوردئ (مابئورو جلد ۳ صفءه ۶۱۶ جاشئه)

موشقورلر قوموق ايلئه مستوي اولدئقئرى صراده ضربئ الجزئره ده (بيت آدئقئ) دئزان آدائ قرائلئ [۳] قوموق ايلئ ائله قارغئبئشكئ خاطئ قرائلئ آراسنه كيرمئش و [بيت زمانئ] آدئ بر آرائئ (قبئله - ده بائخ منئى ائله فرات سوي آراسنه رلئمشكئ . [جلد ۳ صفءه ۳۳]

[۳] (بيت آدئقئ) - مرالئك بائخئ (تول بارئيب) - دئكه شئبئدئقئ بئره جلك ئشمئرئدئ . بيت آدئقئ دئ اول اورالده (مئئانئ) آدئدئ بر حكومت وئردئ .

آشاغئده كئ وئهلردئ موشقورلك قوموقئرى يانكز خاكيت وئقافئرى آئئنه آئفله ائئقا ائدكارئ و قوموق قرائلئقئ ننه مانكئده سربئست برافئرق . ائجئانده عئسكئله مءافئت شرمالئه . كئئدئلرئقئنه واسئان ائدئقئرى آكلئشئلئور .

بواسئئلا نئجئه سئده آرقئ خائئ قائلئت و قوموق ارائئقئ موشقورلك ائلمخائئقئ آئئئده مئئئد بئش قرائلق [۴] حالده ائاره اولئقئنه مانئلا شئدئ [جلد ۳ صفءه ۱۶۳]

خطئ اورئقئنه ، نئسوب قاشقورلك [۵] درت بئك كئشئ اولئرق قوموق ايلئه بچرئلرئ موشقورلك بواسئئلا دورئسئنه قئصائف ائدئئور وئقئ قاشقورلك بواسئئلا دئ بر آز صوكر ارامئلرله قارئشئق اولئرق شوبارئئلرلك اوزئقئنه بورودكارئ واولئردئقئ برقم اراضئ قوباردئقئرى ده قئدا واونئورلك

[۴] بئش قرائلك ئئمار اولدئقئقئ مآخذ مزده نصريح ائدئلئش ائسئده ووقواطك مكئله سئدن بوقلرلك برئ قوموق قرائلئ اولدئقئقئ آكلئشئلئور .

[۵] قاشقورلك طئنه كوره نئققاس طغائرئك اورئنه قئسئئده اولطوران قوشقئلر قوموقئردئقئ چو كئزلر وئلرئ كئئدئلرئقئقئ صابئورلر .

بوقعه شهباز تبارك . قفقوس آراي
مهاجراني واحتمالاً اقتراباً نيجسي
حادث اوماه بکزبور .

بوضيرالرده (قالی تهبوب - ساروب)
آتلي بذات قوموفرك قرالی ایدی .

آفوربه نك ضيفت زمانده [۶] وقاری
دخله دیوقاری مانع حوضه زنده نك
ایق بوشفق قرالر حیثی اساساً قوموفرك
دوستی بولوان بیر خولری ده اخاندی
آتله آقاری قاشیاری داخاندی
اووبه ابع جگمش کی آفوربه قاری
نم بدار بروضیت آتیدی .

قط بوجبراده آفوربه نك
[ق ۱۱۱۵ م] برنجی (توفلات بال
آشلام) [۷] داها اول ماوراءرق بوضیق
قضا دگشدره یلیدی .

آفوربازک بیاناژ بوجرب آدای
اولان بذات ، متفقاری آگترین باسقی

[۸] بوزمانده آفوربه ایلده چاویش قده
و قیلمدی بندانک شمال غربی طرفارنده
(اخلاسه) چنلری واقفانه قشوق
بوشقده دی . حوضوق آفوربه نك بوشوق
زماندن آتله بوشوق .

[۹] آتله زده (قفقوس آراي)
بکزبور

امیدیه . کوی اادوبه کورده بولوسدن
برفاج نك سوکرا اخاندی [۸] حرآت
ایندی . شهبازی سهار — نسیبن —
ماردین ولندن [۹] سرعته ابلرله دی
قاشیاری دلفی طیرماندی قوموفرك توبکته
[۱۰] شدتله هجوم ایندی . اوراده بش
قرال قوماداننده نسیبنه شکارانه اشقار
ایندی سکرکی نك آشور ایلده حله ده

[۱۱] آفوربه باسقی شرفات جوارنده
[۱۱۱۵ م] ایدی . قفقوس ایلده یولی
دها شماله (کالج) نك باشلایمادی
(جام کون) قورخوسده زاب سوبک دجه به
دو تولدیکی کوشده در .

[۱۲] بویول سوکرازی روم ایلرک
الجزیره ابن اک ایشک بولی اولمادی .
[۱۱۱۵ م] وراده قاب شمیری قوللا بکور .
مدی بوجرب بک (قوروجای) حوالیستده
وتوقی نسیبن ایدبور (قوروجای)

قازجه داغدن ایتوب (دلاور) کورلیسی
آتله نكین وقاره کوروبه کلده اول باشقه
بکورده نكین دورده (جام کون) حوالیستده
بور ایلده قفقوس ایلده ساق جاسی آفوربازک
مقتضیکم رموشی اولاد (طرشغاد) قصبه سنده
مندی اولدینده ایلدن بوجیه نك اول بورجه
قورمه ایلده نكین دورده بکورده بکورده

دافندی ، هر طرفی با محالادی ، اسپیرلک
 باشترین کندی ، بوانلری شهرلک اطرافده
 دیوارلری بیغدی قاجانلریده داغرده ،
 دره لرده شدله تعقیب ابتدی . نهایت ایچلرند
 صالح قالان وسلاحلرینی براتان آلتی بیک
 قادربنی اسپیر آدی ، آوره به کوندردی .
 وزماند قوموق قرالی و اتان و (قالی نه
 شوب) (نوع اول) (شوب) [۱۱]

[۱۰] (قالی نه شوب) ک اوغلی
 بیل نیشیک قوموق قرالی اولدی
 (ما پورو جلد ۲ ص ۶۳۵ حاشیه ۱۰) ده
 مصر حدر . صریح ، یازلمز اولان (کادوو
 شور) عنوانی تاریخ ، ما پورو ، باش
 ، اخذ انضاد ایتمز اولدی حالده بصر احق
 کورد . ش اوله حوک (کالی نه شوب) ی
 نیرخو قرالی ظن اتمشدر . کرک دایکی
 امم . دیر اسملرده کی (شوب) لاحضامی
 (برنو و) نده کی فانک آشیانه توره
 معبود (شوب) ، ته سولاس ، نیرور ،
 نه شوپنی (کالی نه شوب) هینلرک بر
 میوردی . (جلد ۲ ص ۶۴۴ حاشیه ۱۰) .
 بونن آکایورزک قوموق حکمدارلری ،
 و باک بوبوک آدلمی ده ، آتوریلر کی ،
 کندی اولرینه شهود همنلرک آدینی لطق
 ایلیوردی .

قازیلری ، چوجانلری ، خزینلری ،
 مودلریه قوفلات پاله آسارک الیه اسپر
 دوشدی . آرتق قوموقلر باشمز قالدیلر .
 یازجه لاندیلر هر قباله بر طرفه داغیادی نوموقلرک
 موشوقلردن آریله ن بر قسیمی ده لکن اوته طرفده
 (شیریشا) [۱۲] قلمی یانده اورمانلرله
 صاریب تیرلرک تشکیل اشدکی طسی
 سترلر تیریسنه النجا ابتدی ، دیگر قسیمی ده
 (شادی نه شوب) [۱۳] ادنی برنی ک
 قوموقلری اشد اولارقی باادی داغده
 خوغلی قباله چکمه کندی . قوموقلرک اصل
 قسیمی متفق بیلر بر اکنده عربیه و قازاچه
 داعش مداحیه صالح لرینه چکملوب بیکدن
 وضع اتمشاردی . قوموقلرده بوسیره ده
 قوموقلرک امدادینه کلمشدی . (قوفلات

[۲] شیریشا ، بطمان صونی
 حوضه نده ، سیلوار ایله آق داغ آراسنده کی
 حوالیده کورتلر بوردک بوزال قوده (لیجه) ن
 باشقا بولده مهم ریر کورتلر بورد . (لیجه)
 کلمسی احتمال تلفظ غلطی اولارقی باشدن
 (شین) حرفک اسقاطدن سوکرا قالان
 (ریشا) جزئیک بحرف برشیکلی درم
 و رادن باادی داغ کچیش ده بون آکایور
 [۱۳] شادی نه شوب (خاٹوشارو) دلی
 برینک و غای درک قالی نه شوب قالی نه شوب
 قرائتی اولق وارده خاطر در

(شادی توشوب) ك جمعې كوروب ایدین
 قلا. خاق ، مینورلك بوتلرینی آویب ،
 قننه غیبندگی ، سنی ، جلیفه داغایدیلر .
 سرای خاقی الله یالکز فالان (شادی توشوب) ،
 بعض قانسز باشده کورولدیکی کی ،
 خزینه سندن مالتارین آیرله مادی ، نیه - نی
 فدا ایدی . توپلات یال آساردك افاذه - سنه
 کوره ، امیر طوری قازیلادی ، حضورده
 دز چو کدی ، بالواردی ، اوغرلرین
 وغانله ملك ارتکابی ذهن وردی ، سوکرا
 آلنو نرینی ، باقیرلرینی ، بو زیگری کوله - نی
 و سورولرینك هینده وردی ، دنك وزرینه
 توپلات یال آسار ، آوریه تابع و مه مع قاتی
 شرطیله ، پرنسلیکی محافظه ایلمی اقمنده
 بولوندی ، توپقات یال آسار ، شادی ته شوپه
 انیشال ایزدی کرم فقلرده اونك فی اطف و امانت
 نائل اولدیله ، دیورسده یوسوز قوقلی بر
 آغردن چیقمشه بکزه ببور .
 و نده مینی آله ایدن آوریه امیراموری
 ورالرده باشی ده از یاره بلاه ، سوق ایستمه - یی
 آدینی غافله مینورلك حصص لرین ایزدندن
 سوکرا شرفه طرخیی چکایدی ایددی .
 بو خصیلانی او قویانار آرتق قوموق ایلی بتمیشی

(پال آسار) اولای (شیربشا) قلمه یی طرفنه
 کیدیلری تمقوب ایتدی . درالده پنداهه یی
 و محاربه آراملری ایچین ماناملرله بول
 ایدیلدی . قومونلرک اوزرینه ره هجوم
 دها یادی ، کندی افاذه تور ، اجه یی
 فلجدر کچردی . سوزا بولرک امدادیه
 قوشان فورخیلرک = کیرخولرک اوزرینه
 دوندی ، اولدی ده نامی سوزده بوغی .
 قوموق درلی (دلی توشوب) و حرکات
 دواهی مدجه توپلات یال آسارک بائده امیر
 اولاروق کوز برادی ، نجات و قرالده قاریاری
 چو جملری ، خزینلری و مه بولرله برلکده
 آوریه بونه زادی ،
 توپلات یال آسار دجلنك شه فندگی
 ایشاری ، بیزدن سوکرا تکرار حاضر لادی ،
 (آمیدا = دیار بکر) او کیدن دجله نك
 اصاف ساحله کچی و پاناری دغلك تپه - نده کی
 اوراز خنناز [۱۴] شاتوسته هجوم ایتدی
 قومونلرینك فنا طالعنی و احتمال دیشلری
 [۱۵] درار خنناز ویا اورحالتا ،
 اولجی (ارفا) دیشن ارغی قصبه نی
 خاطر لایور و حانده پاناری دغی دذوالکمال
 حانی) اولور .

سائیر لر ، ایفط ، خاطر لر ، کادیج کوی ، بوئون
ایل آتور به ناک الیه کچمش دکلی امپراطور
ضربه وقتیاری داغری اوزرنده چکبان
منفقاری تقیبه حسارت ایدمه منس و یا کر
فوق و فک شال و شرق فیهی تحت اطاعته
آمله اکتفایه مجبور اولمشدی . فراته آرفه
وین رلز وقتیاری داغری ناک ضربه پاره لری
هنوز دشمن الیه کچمه شدی . (۲۵۰ ص
۶۴۵) که و حسارت مزک امپراطور ک سنه
قوموق ایلنده ایلر بله مک ایچین همه بونک مفکلاته
مروض قادیقی ایضاح ایلر .

خالص

— ماسره —

سقارمه ناک یل دونوی مناسبتیه کنجک
درنکی ضیا کونک آپ بک (ایلار کرد محاربه ی)
نامنده کی به منی تمیل ایدم حکاری ایستتمه ناک .
اوبله ناریخی بره ناک تشله یی کوجاکی
ده قورک بوراچه هیا ایلار کندکی امکانمیزی
دوتوندکجه اعتراف ایدم یی : موقعتیلر ناک
مترودم . بعم مایه و حاله رغما آپ آرسلاک
نیجایقی ، مطلوب ، اسیر قهرک ذلیک اولمش

ضروری تماشایه کله دو باجم حطاک تور ویشلری
ایچنده ایدم ، ماسره مکتب سلطانیدک
جودک لوندک کوندوز خاملره کجه اوزرنده
وزیله چکدی . کیبه ساعت بزده بوونک
صلونک ایجری کیردیگم زمان اوزاری
خجما خنج دولوی دی : راز بکله رکدن
صوگرا پرده آچلیدی . محبه ساده ایدی .
بر ماسه برده اوزرنده ایدنه دیوارده
بر لوحه آصیلمشدی . زیاد ، عبدالرحمن
بکلر رز منظومه نشاد ایتدیلر و آلفی شاد ایلر .
متعاقباً جبهه وسعتی کوزله ، هوالر نرم
ایندی هرکس تاریخی کیبه ناک ضروری
ایچنده بدی . تکرار پرده آچلیدی آپ
آرسلان دولی ایفا ایدن عبدالرحمن بک
سوسلی بر نخت اوزرنده او طورده مش وقور
شاهانه نظر لر له اطرافی تدقیق ایدموردی .
ساغ و سولده امره آماده ایکی عسکر
واردی . راز سوگرا نظام مالک دولو
ایفا ایدن عبدالکرم بک ایچی کوردی
عرض حرمتدن سوگرا قیصرک تیار کردی
اشغال ایتدیکنی سوله دی . اولونجا کادرا
حایم و سالت دوران پاشاه سانکه تغورطن
شدیله سارسیلاری . غضب ، انفعال ایچر
او نورلی چهره بولوتلاندی . خا

سلطانی ایستدی . خانم سلطان دولتی ایخا
 ایندز نزیبه خانم ایچیری کوردی . حرمتله
 سلطان قارشیلادی . دوشیاک ملازکردی
 و اشفاق ایندیکنی سوله دی . کنده سنک همان
 هدانه کتبه سی چوجوقلری سرباره رلشدیروب
 د قهرمانی اوغوزلری کوندره سی سوله دی .
 سلطانده قبول ایندی . آراسه کی
 قونوشملاری موفقیته اداره ایلدی . نزیبه خانم
 درو حنده کی سخنه اولان بویوک انهدادین
 کوردی . آب آریلان سوک قرادین
 دمذاکره ایقک اوزره فقیه محمدی چاغرتدی .
 اختیار نورانی برچرچیوه ایچنده . دیداراه
 برتوکلک ویردیکی خشوعه فقیه محمدرولنی
 ایخا ایند عبدالقادر بک ایچیری بیردی .
 آب آریلان حرمتله قیام ایندی .
 مولانی بانده اوطورتدی . ملازدرده
 دوشیاک کیردیکندن بخت ایندی مهاره
 ایلوب ایتمه سی حنفده فکرانی استعراج
 ایندی . اوده قبول دیلارله پادشاهی
 شجاع ایندی عبدالقادرک رولی موفقیته
 راه ایندی ایگنهی رده ده ایره صرازیله .
 نزیبه آب آریلانک ضروریه بیعدی پادشاه
 کا رفیق ایله ده ایله یادی . آیلرندن برچیرلری
 و کوردی . اوکا اولدییک دینار یولد

مصارفی ویردکنه سوکرا مینته محافظ
 ویردک اوننی علو ایلوب مملکتیه کوندردی .
 قیصرک خردو خاش اولان غرورنیک
 اوکنده آب آریلانک بویوکمن شفقت .
 عدالت دیمه سی هیبزی بروجد ایچنده
 راقندی اوزمان بویوک آدمیرک حضورنده
 دویولان هیجان نمایه دویوبوردی .
 سوکرا کوچوک چانیجی . یکندی . جلاز
 چوجوق دولتی ایخا ایند عبدالهادی بک
 تکرار . تکرار حاضرونی کولیدردی
 ورونده نمایه موفقیته قازاندی . نجیب
 بره نعتنی الهام الان نزیبه خانم ینه
 رولنده بویوک موفقیته کوردی بونی
 متعاقب جمه روزنه سی چایبوردی .
 آرتق مرشی بیتشدی . درفکک دهال .
 فذراعضالریک بورغون جارینه موفقیته نرنده
 منولد بره مویونک تورلو هله سی هیفک
 چهره لرینی صامشدی . فرج . ابساطله
 نوکسای قاپارپوردی . زه جرو نوزول
 ریجه نیک اوفودولماز لذتی طسندیران
 عترم درنک هتته قاشی دودنم درین
 حرمت و شکرانه و راه آرادم .

طیبه نزهت